

«Jeg kjører frem gjennom strålefyrd!»

Tynset og Bjørnson 8. august 1869

Av Arne Dag Østigaard

Sommeren 1869 hadde Bjørnstjerne Bjørnson vært på riktig langreise i landet vårt. Dikterhøvdingen hadde funnet veien helt nord til Finnmark for å lære hele folket å kjenne. På turen heim att til Kristiania fant han det bare naturlig å legge turen innom fødebygda Kvikne. Så i begynnelsen av august dukka han opp i fjellbygda for å lete opp tuftene der han hadde levd de første seks åra som kviknedøl. Det var visst nok første gangen han var på disse traktene etter at familien flytta til Nesset i Romsdalen i 1838.

Bjørnson bodde blant anna på Moen der den daværende sokneprest Schult holdt til. Det er trulig kona hans som vart forbildet for Ragni i «Guds veie». Men enda bedre likte Bjørnson klokkeren og læreren i Kvikne. Det var sjølvste Anders Reitan (1826–1872) som spelte fele for gjesten. Og det litterære resultatet kom senere i bondefortellinga «Brude-slätten».

Fra Kvikne for så Bjørnson vidare til Tynset. Med karjol og hest gikk det i full fart på nyveien over Langsetran, så over den gamle Tunnbrua og opp bakken til Kjerkegga. Det var søndag, sol og kjerkegang. Etter det en kan lese i kjerkeboka for søndag 8. august «Kathekesation», det vil si at konfirmantene vart overhørt. Det var prosten Widerøe som pinte ungdommen med gamle, forhatte Pontoppidan. Lite visste vel Herrens tjener om den personen som da kjørte nedover Vedalen til Neby. Og lite visste kanskje den glade mannen i karjol at denne presten var nettopp en geistlig i opplysningas ånd. For det var slik en glad og positiv kristendom den gode B sjøl likte som best. Det var nemlig Widerøe som satte i gang den aller

første videregående skolen på Tynset. Den vart dessverre nedlagt to år etter at prosten forlot kapellet (1877).

«Slik lys ei stund har jeg aldri hatt,» fortalte Bjørnson til folkehøgskolelæreren Arvesen og Sagatun på Hamar. Denne bygda med sommarsol, salmesang, klokkelyd og søndagskledte tynsetinger på vei til den vakre kjerka vart så overveldende, at Bjørnson hadde drømt seg helt heim til Karoline og barna. Han følte plutselig som om de satt i glede sammen med han: «Godt mot! Du hilste på flere enn meg, skjønt du i skyndingen så det ei.»

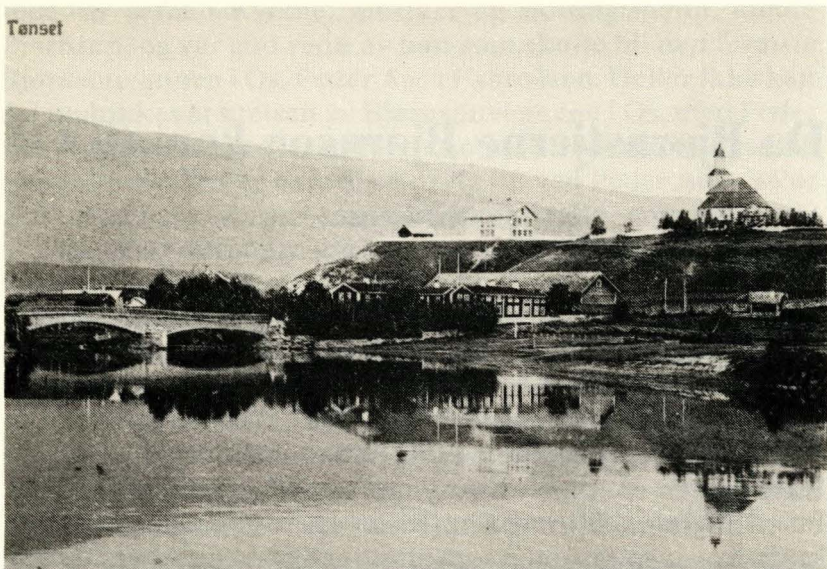
Til tynsetingene som knapt kjente denne kraftige, blide karen som satt og vifta med en bredbremma hatt, forklarte han seg i denne strofa i det storslagne diktet som han nå med ett fikk inspirasjon til:

«Jeg har det herligste reisefølge,
skjønt det seg stundom kan listig dølge;
men når du så meg så søndagsglad,
var det fordi at vi flere sad,
og når du hørte meg dempet synge,
de satt i tonen, som i en gynge.»

Om den kjære familien sin skrev han bare noen måneder senere:

«Karoline er svag, men glad og munter. Bjørn vokser, Ejnar blir en sterk bums, en kæk gut, Erling er den vakreste af dem og den stærkeste, Bergljot-ja, hun er for sig selv, hun er nu også jente. O, du skulde set hendes øjne, hendes stille, stirrende øjne. Hun græder aldrig; der de sætter hende, sidder hun, Vorherre ved, hvem hun har det efter.» «Å, jeg ønsket at hun Karoline og han Bjørn og alle de andre barna hadde vært med!» hadde Bjørnson beretta for Arvesen på Hamar.

Fra kjerkgata gikk veien videre ned Vedalen til Neby, og så over Nebybrua (1843) langs med Glåma forbi skysstasjonen på Sandtrøen. Den vart flytta fra Neby i 1864, men vart mindre aktuell etter at jernbanen nådde Tynset i 1877. Så opp Brekka og videre til Kristiania «der fienden holder til» som Bjørnson sjøl skrev samtidig.

Gamle Tynsetbrua med Neby, Eggen skole og kirka.

Ei stund etter sto diktet «Mitt følge» trykt i Folkebladet som Bjørnson redigerte. Og ingen ringere enn L. M. Lindemann satte musikk til verket, som snart ble en av våre mest folkekjære sanger. Den er nok sunget i de aller fleste skolestuer både i Norge og Danmark. Mange linjer er gått inn i språket vårt som faste talemåter. Tida, den eneste og beste kunstdommeren, har gitt «Mitt følge» rangen blant de ypperste dikta i litteraturen vår. Dikteren var sjøl spesielt glad i diktet. I talen til Karoline på gullbryllupet sa Bjørnson «Det skrev jeg til deg og din forherligelse!»

Og det var altså en kombinasjon av ei salig stund og en salig sjel utafør Tynset kjerke som skapte verket!